

Nem abszolút szabadság

L. Simon László író, szerkesztő, az Országgyűlés kulturális és sajtóbizottságának elnöke

Huth Gergely lapunk december 14-i álláspontjában, Pórázra kötve címmel írta meg kételyeit az új médiaszabályozásról. Két nappal később a Magyar Hírlap internetes kiadásában nyílt levélben kérte L. Simon Lászlót, a sajtóbizottság fideszes elnökét: húzzák ki a törvény tervezetéből az írott és internetes sajtóra vonatkozó paragrafusokat, hiszen már eddig is 41 különféle törvényi hely korlátozta a sajtó működését. A parlament kedd hajnalban végül lényegesebb módosítások nélkül fogadta el az új médiatörvényt, L. Simon László pedig most válaszol a nyílt levélre.

Tisztelt Főszerkesztő-helyettes Úr!

Őszinte aggodalma a sajtószabadság jövőbeni sorsa felől jelzi ezen alapjog súlyát és fontosságát abban a demokratikus társadalmi rendszerben, amelyben élünk, s amelynek a jobbá, élhetőbbé tételéért a magunk eszközeivel mi is dolgozunk.

Képviselővé választásom előtt másfél évtizedig dolgoztam irodalmi szerkesztőként, egy ideig folyóirat-főszerkesztőként, több írói és újságírói szakmai szervezetnek vagyok a tagja, ezért a sajtószabadság ügye számomra is kiemelten fontos kérdés. A napokban megszavazott médiatörvény meggyőződésem szerint tiszteletben tartja a szólás és a sajtó szabadságát, megfelelő egyensúlyt talál meg bizonyos közérdekű szempontok, illetve a sajtó, valamint az újságíró egyéni szempontjai között. Az eredeti javaslat valóban több ponton csiszolásra szorult, ezért nyújtottam be módosító indítványokat. Fontosságukat a kormányoldal is átérezte, ezért tudtam megnyerni a többséget a módosítások támogatásához, be is kerültek az elfogadott

szövegbe.

Aggódó szavainak nagyobb részére megítélésem szerint a törvény szövegének alapos áttanulmányozása után megnyugtató válasz adható.

A gyűlöletbeszéd kérdése fontos ügy. Látjuk, hogy a büntetőjogi jogértelmezés nem képes visszaszorítani a gyűlölködő hangokat, amelyek az egyes társadalmi közösségeket támadják. Legalább a médiaszabályozás eszközeivel meg kell próbálnunk kezelni e problémát is. Az ön által idézett – és elparentált – szöveg szinte szó szerint megtalálható a mostanáig hatályos médiatörvényben is, ez lesz ezentúl alkalmazható a sajtóra is.

Nyilvánvaló, hogy a Médiatanácsnak ezt és valamennyi más szabályt is a sajtószabadság értékét figyelembe véve kell alkalmaznia. A jogalkalmazás kellő önkorlátozását, és így a szabályok pontos jelentését az elmúlt húsz év hatósági, bírósági és alkotmánybírósági gyakorlata, tapasztalata meglehetősen pontossággal határozza meg, és vetíti előre.

A törvény tárgyi hatálya – titokban azt reméltem, ezt már nyári vitáink tisztázták – nem terjed ki a blogokra, és általában az internetes tartalmak egészére. A sajtó pedig azért szerepel mindössze két helyen a most elfogadott új törvényben (a bejelentési eljárásban és a szankciók között), mert mindössze e szabályok vonatkoznak rá. Megalapozatlan tehát azon aggály, hogy a törvényben „gumiszabályok vannak”, éppen ellenkezőleg, valamennyi szabálya pontosan körülírt, és az érintett szabályozotti kör beazonosítható.

A média- és hírközlési biztos intézményét én fontosnak tartom. Nincsen szó holmi rossz emlékű, feljelentgetős házmesterrel való hasonlatosságról. A biztos a média és annak közönsége közti mediátor, aki akkor jár el, ha jogsértés ugyan nem történik, de a közönség valamely tagja mégis panaszt tesz egy adott médiummal szemben. A média ugyanis nem csupán jól jövedelmező üzleti vállalkozás, hanem a közösség szolgálatát, kiszolgálását is végzi. Ennek következtében meg kell teremteni az egyes polgárok lehetőségét arra, hogy ne pusztán jogsértésre hivatkozással fordulhassanak a hatósághoz. Ugyanakkor a médiabiztos semmiféle kötelező erejű döntést nem hozhat.

A médiaalkotmány nyári parlamenti vitájának vezérszónoklatában Bibó Istvánt idéztem: „Nem lehet ott parlamentáris szabadság, ahol a szólásszabadság nem biztosított. Nem lehet ott szólásszabadság, ahol a közigazgatási határozatok elleni bírói jogvédelem nem biztosított. Nem lehet a közigazgatási határozatok ellen bírói jogvédelmet nyújtani úgy, hogy közben a sajtószabadság ne legyen biztosított, hiszen ezek mind-mind kölcsönösen föltételezik egymást. Ez az egész rendszer együttvéve alkotja a szabadságnak, a szabadon működő szuverenitásnak eleddig legtökéletesebb rendszerét. Minden olyan elméleti érvelés és kísérlet, amelyik ezt valamiképpen polgári specialitásnak akarja minősíteni, amelyik valamely társadalmi osztályhoz, egy bizonyos történeti helyzethez akarja kapcsolni, s aminek – mondjuk – egy merőben más helyzetben nincsen értelme és nincs jogosultsága – valójában átlátszó kísérlet a zsarnokság valamilyen formájának visszahozására.”

Ugyanakkor a sajtó szabadsága sem abszolút szabadság, azaz működését jogi keretek közé kell helyezni, azaz szabályozni kell, s ennek a szabályozásnak képezheti a részét a szakmai szabadság feltételeinek a garantálása is. Már Stein Lajos 1906-ban megjelent *Freiheit und*

Gleichheit című művében is azt fejtegeti, hogy ugyan az abszolút szabadság elgondolható, de meg nem valósítható, ennek nyomán teszi Bibó a Kényszer, jog, szabadság című kiváló művében egyértelművé, hogy „az abszolút szabadságnak tehát valamely törvényszerűség teljesen zavartalan érvényesülésénél nincs helye sem a tapasztalati valóság, sem a spekuláció világában. Ha pedig tovább terjesztjük a szabadság fogalmát, és a minden törvényszerűség alól való mentességet nevezzük abszolút szabadságnak, akkor is reá kell jönnünk, hogy a szabadságfogalom relativitása önmagát űzi végig. Az ilyen értelemben vett abszolút szabadság csak akkor nyerne értelmet, ha a minden törvényszerűség alóli mentességet valamilyen törvényszerűséggel szembeállítjuk, azaz viszonyítjuk. Amíg nincs mihez mérnünk, addig nincs szabadság, és amint már van, az már nem abszolút.”

Épp ezért mondtam azt a parlamentben, hogy „a szabad sajtót is szabályozni kell, a sajtó belső törvényszerűségeinek a figyelembevételével, tiszteletben tartva szellemi és nem intézményi autonómiáját. Különösen fontos ez egy ilyen gyorsan változó világban, ahol a sajtó szerkezete és az olvasási, információszerzési szokások napról napra követhető módon alakulnak át, amikor új médiumok, tartalomszolgáltatók alakulnak, amikor az igényes nyomtatott sajtó az egész világon komoly pozíciókat veszít”.

Tisztelt Főszerkesztő-helyettes Úr, Kedves Gergely! Hosszasan beszélgethetnénk még a médiatörvényről, és ezt is fogjuk tenni a jövőben. Remélem, hogy vitáinkból és az új törvény alkalmazásából kölcsönös meglegedésünkre szolgáló sajtószabadság-értelmezés formálódik majd.

L. Simon László